

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра початкової освіти

Мієр Т.І., Бондаренко Г.Л.

ПРАКТИКУМ
З ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ
(І частина)

2025
ЗМІСТ

Практикуму з інформальної освіти. ТЕМА «Парадигма, наукова парадигма, освітня парадигма».....	3
Завдання самоосвітньої діяльності I рівня.....	3
Завдання самоосвітньої діяльності II рівня.....	6
Список використаних джерел.....	8

ТЕМА «Парадигма, наукова парадигма, освітня парадигма»

ЗАВДАННЯ САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І РІВНЯ

1. Прочитайте трактування понять «парадигма», «наукова парадигма», «освітні парадигми». Поміркуйте, коли з'являється нова парадигма. Занотуйте свої міркування.

У 1977 році американський філософ Томас Кун ввів у науковий обіг поняття «парадигма».

Парадигма – це:

- ❖ визнанні всіма наукові дослідження, які протягом певного часу дають науковому співтовариству моделі постановки проблем та їх розв'язання (Т. Кун);

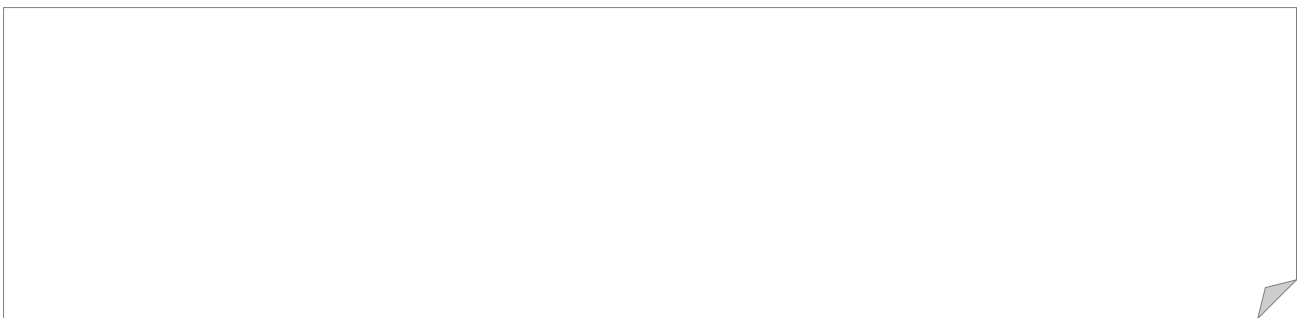
Парадигми відрізняються більш ніж змістом, оскільки вони є джерелом методів, проблемних ситуацій і стандартів вирішень, прийнятих науковим співтовариством (Т. Кун).

Наукова парадигма – це:

- ❖ сукупність сталих і загальнозначущих норм, теорій, методів, схем наукової діяльності, яка пропонує єдність у тлумаченні теорії, в організації емпіричних досліджень та інтерпретації наукових досліджень (Т. Попова);
- ❖ певні історичні традиції та спільність загальнонаукових підходів до вирішення наукових проблем (Т. Кун).

Освітні парадигми – це:

- ❖ знання про побудову педагогічного процесу, які ухвалені як істина педагогічним співтовариством (С. Гончаренко).

Якщо відчули інтелектуальне утруднення, яке складно самотійно подолати, скористайтеся контентом довідки.

Довідка: відрізняються більш ніж змістом; визнанні всіма наукові дослідження; джерело методів, проблемних ситуацій і стандартів вирішень, прийнятих науковим співтовариством; моделі постановки проблем та їх розв'язання, прийняті науковим

співтовариством й використовуються протягом певного часу на основі встановлення спільності у загальнонаукових підходах.

2. Прочитайте текст «Томас Кун про наукову парадигму». Підкресліть слова, якими засвідчується значущість наукових парадигм.

Томас Кун про наукову парадигму

Закон, теорія, їх практичне застосування створюють моделі, з них виникають конкретні традиції наукового дослідження. Учені, наукова діяльність яких будується на основі однакових парадигм, опираються на одні й ті ж правила і стандарти наукової практики. Така спільність установок і видима погодженість, яку забезпечують парадигми, являє собою передумови для нормальної науки, тобто для генезису і наступності у традиції того чи іншого напрямку в дослідженні.

3. Доповніть речення, використовуючи слова й словосполучення довідки.

Єдність у тлумаченні теорії, в організації емпіричних досліджень та інтерпретації наукових досліджень забезпечується _____, а моделі постановки проблем та їх розв'язання пропонуються _____.

Довідка: парадигма, наукова парадигма.

4. Поміркуйте, з урахуванням яких складових відбувається формування тієї чи іншої освітньої парадигми. Власні міркування коротко занотуйте.

5. Прочитайте текст «Складові формування освітніх парадигм» та перевірте правильність власних міркувань

Складові формування освітніх парадигм

Для формування освітніх парадигм значущими є такі складові:

1) розуміння суспільством:

- значущості освіти;
- ролі освіти в соціумі;

2) уявлення про:

- систему знань і вмінь, необхідних людині конкретної історичної епохи;
- образ і місце педагога як носія знань і культури в освітньому процесі;

- образ та місце дитини в освітньому процесі;

3) усвідомлення:

- типу культури і засобів розвитку людини у процесі опанування культурних надбань;

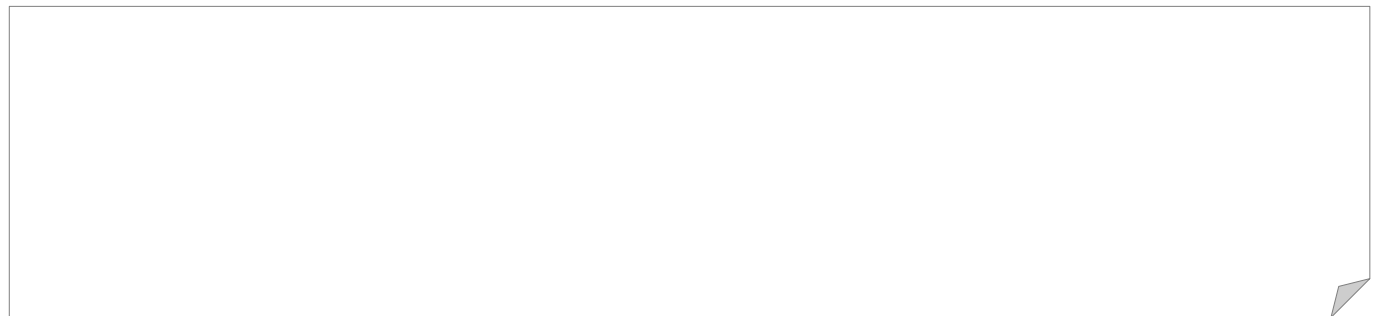
- процесу культурного розвитку людини;

4) дотримання принципів кодування і передачі інформації.

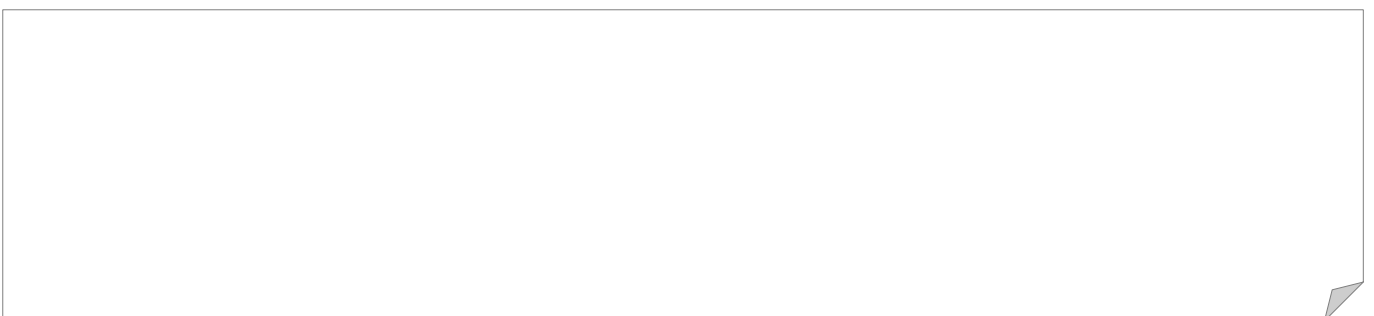
Усі складові формування освітніх парадигм характеризують рівень культури суспільства конкретної епохи і засвідчують його відношення до процесу організації та управління навчанням майбутніх поколінь.

6. Процес організації освітнього процесу визначається тією чи іншою освітньою парадигмою. Прочитайте опис освітніх парадигм та занотуйте власні міркування про особливості організації освітнього процесу за реалізації кожної з них.

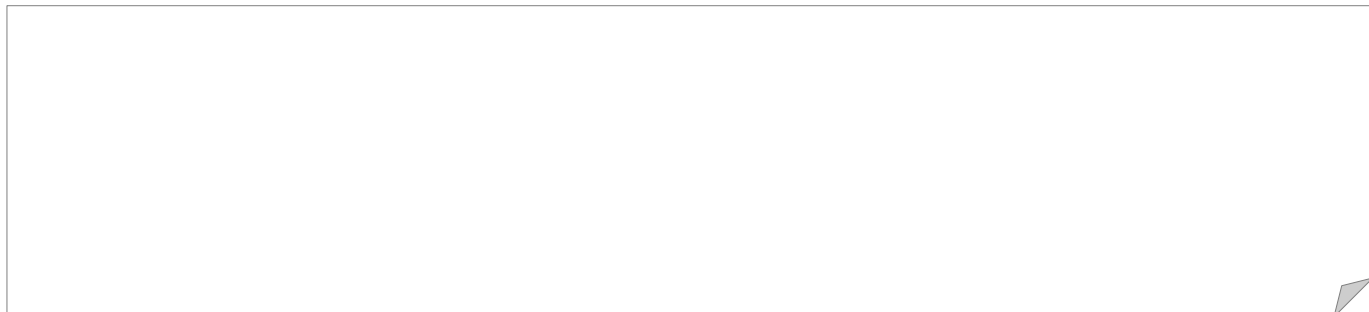
Освітня парадигма «природна педагогіка» розвивалася в рамках «репродуктивно-педагогічної» цивілізації й відповідала первісному періоду розвитку людства. У цей період природа органічно впліталася в життя як дитини, так і дорослого. Знання, вміння, навички, досвід взаємодії з іншими спрямовані на процес виживання. Формування людського образу життя здійснювалося в ході передачі досвіду трудової діяльності. Світосприйняття і світорозуміння дорослої людини визначало зміст і процес навчання і виховання підростаючого покоління.

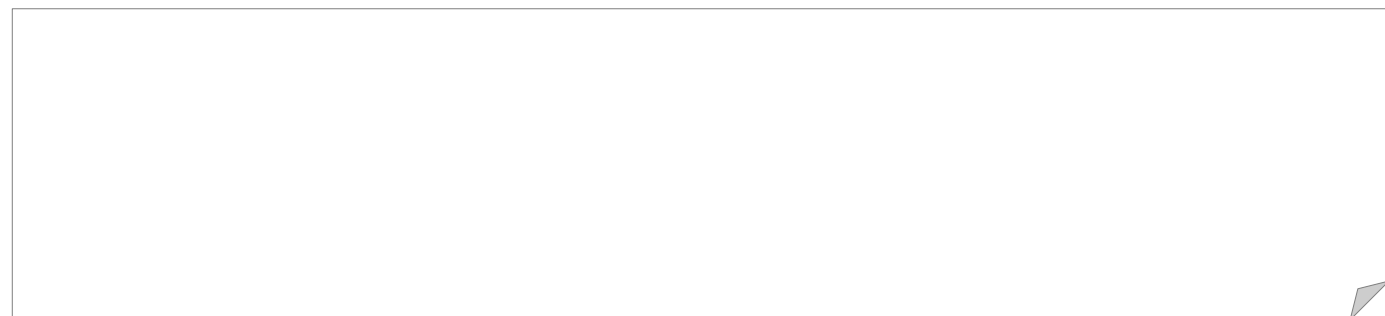
Езотерична освітня парадигма розвивалася в рамках «репродуктивно-педагогічної» та «креативно-педагогічної» цивілізацій. Освітньою парадигмою утверджено, що: освіта таємна, прихована, призначена для посвячених; Істина незмінна й вічна; учіння – це шлях, що веде до Істини, якої не можна навчити, до неї можна долучитися на основі усвідомлення; усвідомлення – це сила; людина – основа інформаційної взаємодії з Всесвітом.

Науково-технократична освітня парадигма сформувалася під впливом науково-технічної революції та її наслідків. Головною цінністю було визначено «точне» знання, критерієм істинності знання – практику, а нормою в діяльності – дотримання чітких правил під час передачі знань учневі. В освітньому процесі учителі переконували учнів у тому, що «знання – це сила».

Гуманітарна освітня парадигма розвивалася в рамках цивілізації «педагогіки гуманізму». Освітньою парадигмою передбачено: формування відношення за типом «суб'єкт-суб'єкт»; співробітництво й співтворчість між учителем і учнем.

ЗАВДАННЯ САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ II РІВНЯ

7. Прочитайте інформацію про освітні парадигми, яку наведено нижче.

Про освітні парадигми

- **Знаннєва освітня парадигма** – передбачає визначення завдань освіти у взаємозв'язку з розвитком практичного і теоретичного досвіду людини; проявляється через акцентування особливої уваги на знаннях, уміннях, навичках, які набувають абсолютної цінності, закриваючи собою саму людину.

- **Технократична освітня парадигма** – передбачає формування світогляду, основними рисами якого є: верховенство засобів над метою освітнього процесу, технологій і техніки над цінностями.

- **Людиноорієнтована або антропологічна освітня парадигма** – проголошує людину найголовнішою цінністю, орієнтує на врахування інтересів та індивідуальних особливостей учнів, їхніх батьків та педагогів.

- **Педагогістська освітня парадигма** – передбачає розвиток дитини за провідної ролі вчителя у процесах її навчання та виховання.

- **Дитиноцентристська освітня парадигма** – орієнтує на створення сприятливих умов для навчання і розвитку дитини, задоволення її пізнавальних інтересів.

- **Гуманістична освітня парадигма** – ґрунтується на ідеях: учень суб'єкт спілкування і навчальної діяльності; його особиста відповідальність краще всього виховується в умовах вільного вибору; успішне навчання базується на внутрішній мотивації учня, а не на примусі, передбачає взаємодію, співучасть, співпрацю.

- **Прагматична освітня парадигма** – орієнтує на практичну реалізацію ідеї, що навчати і вивчати потрібно тільки те, що учню принесе в майбутньому користь.

З використанням інформації про освітні парадигми (наведено вище) проведіть дослідження з метою з'ясування переліку освітніх парадигм, які є визначальними для вчителів початкових класів під час організації освітнього процесу.

Мета дослідження: з'ясувати перелік освітніх парадигм, які є визначальними для вчителів початкових класів ЗЗСО під час організації освітнього процесу.

Завдання дослідження:

1. Обрати один із методів дослідження (бесіда, анкетування, опитування).
2. Визначити з учителем початкових класів ЗЗСО час, зручний для проведення дослідження, та обговорити хід дослідження.
3. Підготувати матеріали, необхідні для проведення дослідження (розробити анкету з використанням Google Forms).
4. Провести дослідження.
5. Проаналізувати та занотувати його результати.
6. **Представити результати дослідження в діаграмі, таблиці чи рисунках (на ваш вибір), розмістити розроблену вами Google Forms та фотографії, якими засвідчується проведення дослідження.**

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кун Томас. Структура наукових революцій. – Київ : Port-Royal, 2001. – 228 с.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник. – Київ, 1997. – 376 с.
3. Попова Т. М. Гуманістична і культорологічна освітні парадигми у розвитку сучасної дидактики фізики. Наука і методика: збірник науково-методичних праць; редкол. : Т. Д. Іщенко (гол. ред.) та ін. – Київ : Аграрна освіта, 2007. – Вип. 12. – С. 119–124.